

Matti Nojonen

TIEKARTTA VALLANVAIHDOKSEEN

– *Kiinan monoliitti pirstoutuu*

YHTEENVETO

Kommunistinen puolue valmistautuu Kiinassa poikkeuksellisen laajaan vallanvaihtoon. Puolueen sisällä jopa 60 % keskeisestä johdosta vaihtuu. Puolueen johto vaihtuu, pysyväiskomitean kokoonpano mullistuu ja vähitellen sukupolvenvaihdos etenee alemmille hallinnon tasoille sekä valtion hallitsemaan talouslinnakkeeseen.

Puolueen ja myöhemmin valtion johtoon nousee kaksi täysin vastakkaisista kokemusmaailmoista tulevaa johtajaa, kehittyneet rannikkomaakunnat tunteva Xi Jinping ja sisämaan olosuhteet ymmärtävä Li Keqiang. He saavat hallittavakseen maan, jonka lineaariselta vaikuttava kehitys on tullut tiensä päähän. Enää puolueella ei ole yhtä selkää linjaa, yhtä karismaattista johtajaa tai keinoja koota tätä pirstoutuvaa värikirjoa yhdeksi yhtenäiseksi säteeksi.

Samalla uudella johdolla on edessä välittömiä ja pidemmän aikavälin talouspoliittisia haasteita. Puolueen tulee löytää ratkaisu akuuttiin maakuntien ylivelkaantumiseen ja aloittaa koko uudistusstrategian muutosprosessi.

Globaalin talouskasvun ja kilpailun kannalta on ratkaisevaa, miten Kiina onnistuu vähentämään riippuvuuttaan maailmanmarkkinoista, lisäämään kotimaista kysyntää ja siirtymään määrällisestä kasvusta laadulliseen ja kestäväan kasvuun. Tämän prosessin aikana puoluejohdon on myös määriteltävä uudelleen puolueen ja markkinoiden välinen suhde.

Se, miten parivaljakko onnistuu ratkaisemaan talousongelmia, riippuu vallankäytön keskiössä olevan pysyväiskomitean uudesta kokoonpanosta. On todennäköistä, että komiteaan nousee maakunnissa alueellisia kehitysmalleja toteuttaneita puoluesihteereitä.

Tässä raportissa analysoidaan Guangdongin, Jiangsun, Zhejiangin ja Chongqingin tapoja organisoida talouksiaan. Näiden maakuntien ratkaisut voivat osoittautua käännteentekeviksi, kun Peking muuttaa uudistusstrategiaansa.

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun tutkijatohtori Matti Nojonen on Suomen johtavia kiinalaisen politiikan, liiketaloustieteen ja -kulttuurin sekä strategisen ajattelun tutkijoita.

Päätelmät

1. Kiinan tulevat puoluejohtajat Xi Jinping ja Li Keqiang edustavat lähtökohtaisesti eri poliittisia klikkejä, ja heidän taustoissaan on selviä eroja. On todennäköistä, että radikaalien uudistusten sijaan he tekevät enemmänkin vähittäisiä ja maltillisia talous- ja yhteiskuntauudistuksia.
2. Kiinan poliittisessa järjestelmässä klikkejä ei enää ohjaa tietty selkeästi identifioitava poliittinen suuntaus tai ideologia. Klikeillä ei ole puolueohjelman kaltaisia julistuksia, vaan poliitikot käyttävät valtaa hyvin joustavasti ja eri tavoin. Tämä tekee haastavaksi tulevan presidentin Xi Jinpingin kaltaisten modernien poliitikkojen toiminnan ennakoinnin.
3. Uusi johto jatkaneekin asteittaista yuanin kansainvälistämistä sekä rahoitusalan uudistusta. Pitemmällä aikavälillä puolue pyrkii vähentämään Kiinan riippuvuutta globaaleista markkinoista, vahvistamaan kotimaista kysyntää, siirtymään määrää painottavasta kasvupolitiikasta kohti laatua ja kestävä kehitystä.
4. Puolueen valta on viime vuosina kasvanut maan taloudessa. Lähivuosina puolueen on määriteltävä uudelleen roolinsa ja painoarvonsa kansainvälistyvässä rahoituslaitoksissa ja suurissa valtionyrityksissä.
5. Keskushallitus ryhtyy tulevan pääministerin Li Keqiangin johdolla rakentamaan maahan sosiaaliturvajärjestelmää. Koko maan kattavan ja toimivan järjestelmän rakentaminen vie vuosia, joten todennäköisesti puolue etenee ensin alueellisin kokeiluin.
6. Lyhyellä tähtämellä puolueen on ratkaistava sisäpoliittisesti vaikea maakuntien ylivelkaantumisen. Siivotessaan ongelmaa keskushallitus uhraa todennäköisesti joitakin alempia toimijoita maakuntatasoilta.
7. Ratkaisevaa tulevien linjamuutosten kannalta on, millaiset liittolaiset ja tukiverkot tuleva puoluejohto saa politbyroon pysyväiskomiteaan ja maakuntatasolle. Pysyväiskomitean yhdeksästä jäsenestä on vaihtumassa seitsemän.
8. Potentiaalisia pysyväiskomitean ehdokkaita ovat Guangdongin maakunnan uudistusmielisenä tunnettu puoluesihteerin Wang Yuan, Chongqingin itsehallinnollisen kaupungin johtoon nostettu puoluesihteerin Zhang Dejiang sekä valtionyrityksiä tukevan ja ulkomaisia investointeja houkuttelevan Jiangsun provinssin Li Yuanchao.
9. Guangdongin ja Jiangsun alueelliset kehitysmallit voivat nousta koko maan talousuudistuksessa ratkaiseviksi. Menestyksestä paikallista mallia voidaan alkaa soveltaa koko maan uudistuksessa.
10. Huomiota kannattaa kiinnittää myös Chongqingin aluemallin kohtaloon. Puolue vaihtoi yllättäen kaupungin poliittisen johdon, joten yksityisyrittäjyyttä ja ulkomaisia sijoituksia korostaneen mallin tulevaisuus voi olla vaakalaudalla.

1. Johdanto

Kiina toteuttaa tulevan vuoden aikana tarkasti suunnitellun vallanvaihdoksen. Kommunistinen puolue valitsee ensin syksyllä pidettävässä 18. kansallisessa puoluekokouksessa uuden puoluejohdon. Maan johon uudet puoluejohtajat nousevat keväällä 2013 kansankongressin kokouksessa.

Jo nyt pidetään varmana, että nykyinen varapresidentti Xi Jinping nousee Hu Jintaon paikalle puolueen pääsihteeriksi ja maan presidentiksi. Pääministeri Wen Jiabaon seuraajaksi odotetaan varapääministeri Li Keqiangia.

Vallanvaihto ei pysähdy johtokaksikon vaihtoon. Puolueen johdon vaihtumista seuraa massiivinen sukupolvenvaihdos aluehallinnon eri tasoilla sekä vähitellen myös puolueen kontrolloimassa talouden ytimessä, kuten rahoituslaitoksissa ja valtionyrityksissä.

Pekingin tulevilla poliittisilla muutoksilla on suuri merkitys Suomen kaltaiselle pienelle ja avoimelle taloudelle, jonka taloudelliset kytkökset Kiinan kanssa ovat yhä tiiviimmät. Vallanvaihdon aikana Kiinan suljettu poliittinen järjestelmä avautuu hetkeksi. Suomalaisyrietykset voivat hyödyntää tämän hetken: vallanvaihdon edetessä saadaan selville, miten puolue muuttaa strategisia painotuksiaan, ratkaisee kehitysmallin ongelmia sekä uudistaa puolueen ja talouden välistä suhdetta.

Jo nyt tulevan johtokaksikon Xin ja Lin ajattelutavasta voidaan tehdä alustavia tulkintoja heidän poliittisen taustansa sekä aiemman maakuntatason toimintansa perusteella. Perinteisesti Kiinaa tarkastellaan yhtenäisen kansallisvaltion, markkinan, leninistisen yksipuoluejärjestelmän tai jopa keinotekoisesti luodun monoliittisen konfutselaisen kulttuurin kautta. Tässä analyysissä tarkastellaan kuitenkin maakuntien puoluesihteerien valtaannousua Pekingiin, aluetason talousmalleja ja niiden mahdollisia vaikutuksia keskuhallituksen politiikkaan.

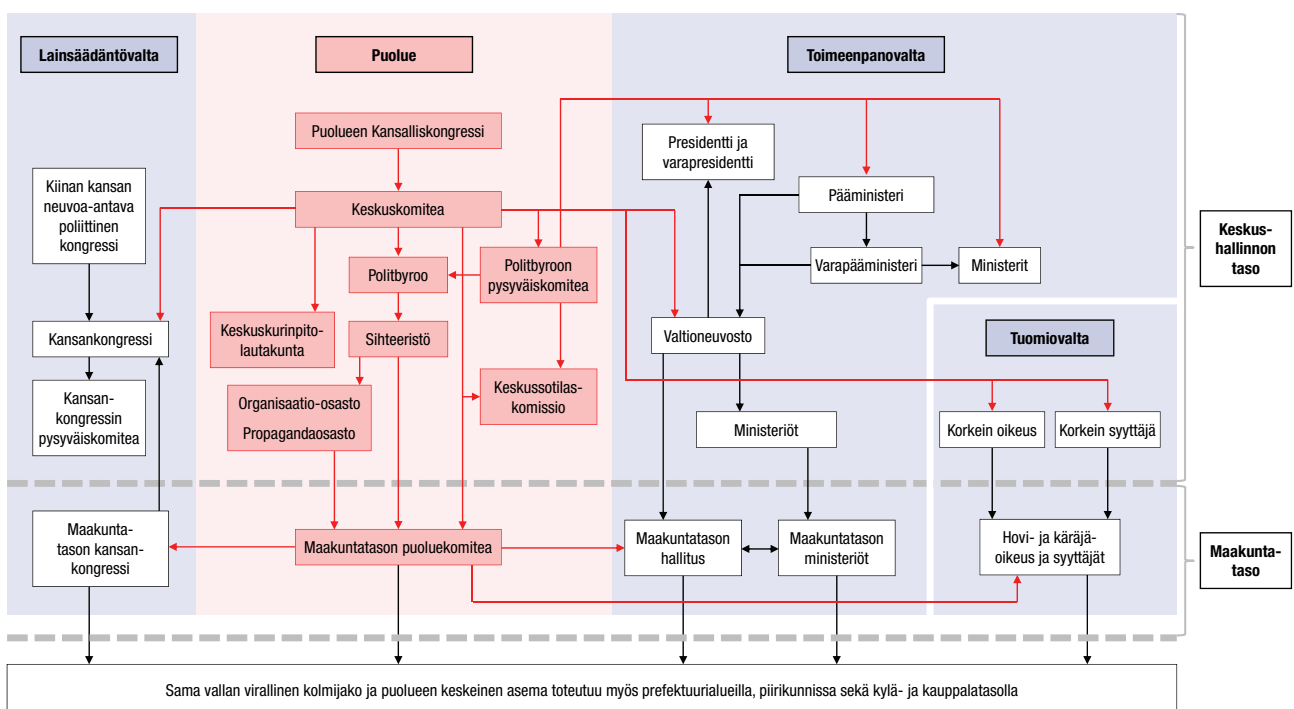
Tämä näkökulma on tärkeä siksi, että tulevan johtokaksikon poliittinen tukiverkko rakentuu menestyneistä aluetason johtajista. Lisäksi maakuntatason talouden kehitysresepteistä voi löytyä ratkaisuja, joita aletaan soveltaa koko maan tulevassa uudistusstrategiassa.

2. Poikkeuksellisen laaja vallanvaihto

Kiinan poliittisessa järjestelmässä valta on keskittynyt kommunistiselle puolueelle. Puolueen hallintokoneiston rinnalla on silti demokraattisten valtioiden tapaan vallan kolmijaon periaatteen varassa toimiva valtiokoneisto, jossa lainsäädäntövalta, tuomiovalta ja toimeenpanovalta on erotettu toisistaan (kuvio 1).

Vallan kolmijaon rakennetta toteutetaan Kiinan kaikilla hallinnollisilla tasoilla: kylä- ja kauppalatasolla, piirikunnissa ja piirikuntatason kaupungeissa, pre-

Kuvio 1 Vallan kolmijako ja puolueen keskeinen asema

fektuurialueilla, maakunnissa ja maakuntatason itsehallinnollisissa kaupungeissa sekä keskushallinnon tasolla. Kommunistinen puolue on siis vallan kolmijaon keskiössä kaikilla viidellä hallinnollisella tasolla.

Puolue muun muassa suorittaa virkanimitykset kaikkiin hallinnollisiin organisaatioihin, kuten lainsäädäntövaltaa edustavaan kansankongressiin ja toimeenpanovaltaa käyttävään valtioneuvostoon.

Vallanvaihdoksessa nimitysprosessi alkaa puolueen ytimestä: Syksyllä 18. kansalliseen puoluekokoukseen kokoontuu 2 270 puolueen edustajaa. Edustajat valit-

sevat ensin 350 jäsentä keskuskomiteaan. Keskuskomitean jäsenistä taas valitaan jäsenet puolueen ylimpiin elimiin, kuten politbyrooseen, politbyroon pysyväiskomiteaan

Nousu valtionjohtoon tapahtuu pysyväiskomitean kautta. Komitean puheenjohtaja on myös puolueen puheenjohtaja, ja hänet valitaan presidentiksi.

sekä organisaatio-osastoon, joka vastaa puolueen, valtiovallan ja keskeisten yritysten johtajien ja ylimmän henkilöstön nimityksistä.

Puolueen ylimmistä elimistä merkittävin on politbyroon pysyväiskomitea. Syksyn puoluekokouksessa pysyväiskomitean yhdeksästä jäsenestä vaihtuu seitsemän.

Pysyväiskomitea linjaa kaikki tärkeimmät päätökset, jotka puolue ja valtio maassa toteuttavat. Pysyväiskomitean valtaa Kiinassa kuvaa se, että nousu valtionjohtoon tapahtuu pysyväiskomitean jäsenyyden kautta. Käytännössä pysyväiskomitean puheenjohtaja on myös puolueen puheenjohtaja, ja hänet valitaan presidentiksi. Pääministeriksi taas nostetaan valtionhallintoa virallisesti edustavan kansankongressin valitsema valtioneuvoston puheenjohtaja.

Presidentin ja pääministerin toimikausi on rajattu kahteen viiden vuoden mittaiseen virkakautteen. Myös puolueen pysyväiskomitean, politbyroon ja puoluekongressin jäsenten toimikausi on enimmillään kymmenen vuotta.

Pysyväiskomitea

Politbyroon pysyväiskomitea on Kiinan poliittisen vallan ydin. Se linjaa kaikki tärkeimmät päätökset, joita puolueen ja valtion limittäin toimivat virkakoneistot toteuttavat.

Pysyväiskomiteassa on tällä haavaa yhdeksän jäsentä, jotka politbyroo valitsee 25 jäsenensä joukosta. Käytännössä valinta määräytyy eläkkeelle siirtyvien entisten pysyväiskomitean jäsenten keskinäisen kädenväännön seurauksena.

Käynnissä oleva vallanvaihto on jopa Kiinan mitakaavassa poikkeuksellisen laaja. Puoluejohdon nimityksen jälkeen nytkähtää käyntiin koko puolueen sisäinen vallanvaihto kaikilla hallinnollisilla tasoilla. Valtaan nousee satoja uusia ihmisiä.

Kaiken kaikkiaan on arvioitu, että puolueen sisällä vaihtuu vuoden kuluessa jopa 60 prosenttia keskeisistä johdosta eri hallintotasoilla. Näiden nimitysten jälkeen sukupolvenvaihdos etenee vielä muualle valtiokoneistoon, kuten valtionyrityksiin.

Perinteisesti vallasta poistuvat johtajat tai poliittisesti korkeassa asemassa olevat ovat olleet ratkaisevassa asemassa Kiinan vallanvaihdoksissa. Tämä erityispiirre toistuu tälläkin kertaa.

Poikkeuksellista on kuitenkin se, että kyseessä on ensimmäinen Kiinan talousuudistusten jälkeinen vallanvaihto, joka tapahtuu ilman vuonna 1997 kuolleen talousuudistusten johtajan Deng Xiaopingin siunausta. Kolmen edellisen johtajasukupolven väitetään olleen Dengin valitsemia.

3. Odotettavissa talouspoliittisia linjanmuutoksia

Kiinan vallanvaihtoihin on aina liittynyt huomattavia uudistuksia. Aiemmista vallanvaihdosta on tiivistettävissä kolme suurta linjanmuutosta.

Talousuudistuksen alussa 1980-luvulla Kiinassa kehitettiin voimakkaasti maaseutua. Silloiset sisämaan oloihin perehtyneet johtajat, pääsihteeri Hu Yaobang ja pääministeri Zhao Ziyang, tukivat kylä- ja kauppalayritysten kehitystä jopa siinä määrin, että kaupunkien ulkopuolelle syntyi lupaava yrittäjyyden sektori kaupunkivetoisten valtionyritysten kustannuksella.

Tiananmenin vuoden 1989 tapahtumat toivat strategiaan täyskäännöksen. 1990-luvulla vallassa olleet kaupunkiteknotokraatit Jiang Zemin ja Zhu Rongji ottivat politiikan painopisteeksi rannikon ja suurten kaupunkien kehittämisen. Maaseudun pienyrittäjyyttä tukeneet rakenteet tuhottiin, valtionyrityksiä vahvistettiin ja maahan houkuteltiin ulkomaista pääomaa ja tietotaitoa.

Kolmas uudistuspolitiikan kausi alkoi vuonna 2002, kun valtaan nostettiin sisämaan tuntevat presidentti Hu Jintao ja pääministeri Wen Jiabao. He alkoivat kuroa umpeen sisämaan ja kehittyneen rannikon välistä kehityskuilua.

Linjanmuutoksia on lupa odottaa myös syksyllä valtaan nousevalta johtokaksikolta, sillä Kiinalla on ratkaistavanaan huomattavia talouspoliittisia ja yhteiskunnallisia ongelmia. Pekingin tulevilla päätöksil-

Kriittisin taustakysymys on se, kuinka halukkaita paikallishallitukset ovat yleensäkin hoitamaan velkojaan. Kiinassa muistetaan, kuinka puolue pelasti kahdesti konkurssin partaalle ajautuneen pankki- ja rahoitussektorinsa 1990- ja 2000-luvuilla.

Koko uudistusstrategian muuttaminen tulee kohtaamaan vastarintaa

Todennäköisesti puoluejohto hyödyntää valtavia varantojaan ja pelastaa pankit ja paikallisviranomaiset. Mutta samalla sen on pohdittava, minkä viestin se antaa paikallisviranomaisille jatkoa ajatellen. Olennaista on sekin, miten roskalainoiksi luokiteltavat luotot hoidetaan.

3.2 Rakennemuutos kestäväan kehitykseen

Laajemmin tarkasteltuna Kiinan uudella johdolla on edessään talouden rakennemuutoksen luotsaaminen. Puolue linjasi vuosien 2011–2015 viisivuotishjelmasa, että bruttokansantuotteen kasvuun keskittynyt kehitysmalli käännetään kohti laadullista ja kestäväa kehitystä.

Todellisen rakennemuutoksen ja koko uudistusstrategian muuttaminen on haastava prosessi. Sen voidaan myös odottaa kohtaavan voimakasta ei-julkista, mutta käytännön tason muutosvastarintaa keskushallinnossa ja etenkin paikallistasoilla.

Siirtymää rasittaa lisäksi suunnitelmatalouden määrällisen raportoinnin perintö. Kun keskushallitus on vaatinut siirtymistä laadulliseen kasvuun, aluetaison virkamiehet ovat esimerkiksi määränneet yrityksiä jättämään enemmän patenttihakemuksia.

Laadullisen käännöksen lisäksi uuden johdon on vähennettävä Kiinan talouden riippuvuutta globaaleista markkinoista ja elvytettävä kotimaan kysyntää. Kiinan kotitalouksien kulutusaste suhteessa bruttokansantuotteeseen oli 1980-luvulla noin 50 prosentin

Toimiva sosiaaliturva voisi ehkäistä yhteiskunnallista epävakautta

luokkaa, mutta vuonna 2010 se oli romahtanut 34 prosenttiin. Kulutusasteen romahtamisen taustalla on sosiaalipalveluiden, kuten eläkejärjestelmän, kehittymättömyys sekä lastentarhojen, peruskoulujen ja terveydenhoidon muuttuminen maksullisiksi. Kasvanut säästöaste kertoo myös siitä, ettei ihmisillä ole säästötilien ohella muita turvallisia sijoituskohteita.

Tähän asti keskushallitus on yrittänyt kannustaa kulutuksen kasvua nostamalla lakisääteistä minimipalkkaa, lisäämällä vuosilomien määriä ja lupaamalla,

että palkat nousevat samaa prosenttitahtia kun bruttokansantuote kasvaa. Nämä toimet eivät ole ainakaan vielä tepsineet.

Kotimaisen kysynnän vauhdittamiseen voi olla ratkaisuna hitaampi, mutta varmempi tapa: kattavan sosiaaliturvan rakentaminen. Toimiva sosiaaliturva voisi ehkäistä myös yhteiskunnallista epävakautta.

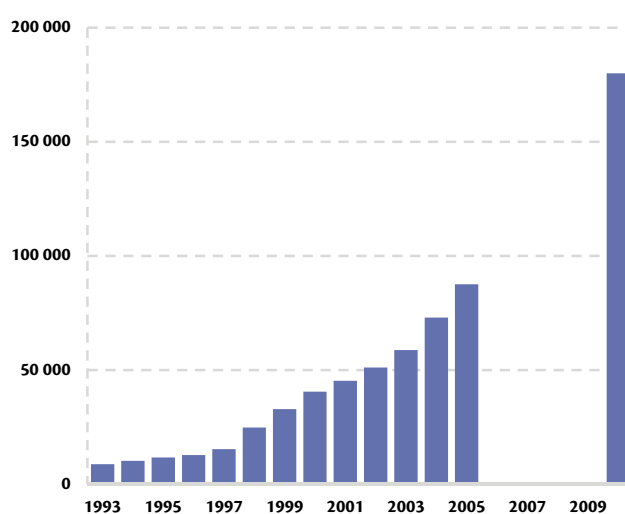
3.3 Paineita yhteiskuntavakauden säilyttämisessä

Kiina on välttynyt voimakkailta yhteiskunnallisilta levottomuuksilta, sillä talousuudistukset ovat nostaneet absoluuttisesta köyhyydestä satoja miljoonia ihmisiä. Maahan on syntynyt uusi kasvava ja kulutuskykyinen keskiluokka, johon kuuluu nyt noin 140 miljoonaa ihmistä. Niin kutsuttuun kuluttajaväestöön eli niihin, joilla on varaa muuhunkin kuin perustoimeentuloon, arvioidaan kuuluvan jo noin 350 miljoonaa ihmistä.

Keskiluokka on ollut poliittisesti hyvin konservatiivinen, mutta viime vuosina se on osoittanut kasvavaa halua osallistua itseään koskeviin päätöksiin. Paine purkautuu ennen kaikkea internetin kautta, poliitikoihin suunnatuin tekstiviestikampanjoin sekä esimerkiksi mielenilmaisuuina, joissa vastustetaan saastuttavien tehtaiden perustamista asuinalueiden läheisyyteen.

Yhteiskunnallisesta liikehdinnästä kertovien mielenilmaisujen määrä on ollut kasvussa. Vuonna 2005 Peking ilmoitti mielenilmaisujen määräksi 87 600. Vuonna 2010 Kiinan johtava sosiologi Sun Liping ilmoitti, että mielenilmaisujen määrä oli yli kaksinkertaistunut 180 000:aan (kuvio 3).

Kuvio 3 Mielenosoitusten määrä kasvussa

Lähteet: Kiinan oikeusministerin raportit kansankongressin vuosittaisissa kokouksissa ja Forsythe, Michael (2011). Tiedot puuttuvat vuosilta 2006–2009.

On huomionarvoista, että mielenilmaisuja ei pidetä vain syrjäseuduilla, vaan myös rikkaammissa provinseissa, kuten Guangdongissa. Yleensä mielenosoitusten syinä arvioidaan olevan maan pakkolunastukset, ympäristöongelmat, rehottava korruptio ja väärinkohdeltujen kansalaisten poliittinen ja taloudellinen voimattomuus.

Puoluejohto pyrkii mielenilmaisujen hallintaan, sillä se on kasvattanut sisäisen turvallisuuden budjettia jopa virallista puolustusbudjettia suuremmaksi. On kuitenkin selvää, että kurinpitotratkaisujen lisäksi puolueen on luotava talouspoliittisia ratkaisuja, jotka pitäisivät ihmiset poissa kaduilta.

4. Taustoiltaan uudenlainen johtokaksikko

Kiinan aikaisemmat vallanvaihdokset osoittavat, että valtaan nousevien ihmisten taustoilla sekä poliittisilla ja talouspoliittisilla kokemuksilla on ollut keskeinen merkitys uudistuspolitiikan ratkaisuisissa. Aiempien johtajakaksikkojen kokemukset ja taustat ovat olleet homogeenisia.

1980-luvulla Hu Yaobangilla ja Zhao Ziyangilla oli syvälinen kokemus Kiinan maaseudun ongelmista, joita he vallassa ollessaan pyrkivät ratkaisemaan. Tiananmenin tapahtumien jälkeen Jiang Zemin ja Zhu Rongji taas korostivat taustoistaan johtuen suurkaupunkien, valtionjohtoisen teollisuuden ja rannikon maakuntien kehittämistä, joten nämä ulottuvuudet korostuivat 1990-luvun uudistuksissa.

Vallassa olevat presidentti Hu Jintao ja pääministeri Wen Jiabao työskentelivät aikaisemmin Keski- ja Länsi-Kiinan köyhissä maakunnissa. Heille on ollut luontevaa kehittää sisämaata ja tasapainottaa sisämaan ja rannikon välistä kehityskuilua.

Nyt valtaan nousevilla Xi Jinpingillä ja Li Keqiangilla ei ole taustallaan yhtenäisiä kokemuksia. Päinvastoin heidän työhistoriansa, ammattipätevyytensä ja ammatti-identiteettinsä poikkeavat voimakkaasti toisistaan.

4.1 Pragmaattinen Xi Jinping

Xi Jinping (s.1953) kuuluu Kiinan poliittisessa järjestelmässä niin sanottuun prinssien klikkiin. Hänen isänsä oli vallankumousveteraani ja myöhemmin Kiinan talousuudistusten arkkitehdin Deng Xiaopingin luotomies.

Xiä pidetään luonteeltaan erittäin pragmaattisena ja ideologisia konflikteja välttelevänä. Nämä piir-

Prinssien klikki

Prinssien klikki (taizidang) viittaa Kiinan poliittisen ja taloudellisen järjestelmän nepotismiin. Perinteisesti prinssiiksi tai prinsessoiksi on kutsuttu niitä eteneviä johtajia, joiden vanhemmat ovat aikanaan olleet järjestelmässä korkeassa asemassa.

Edellisessä vallanvaihdossa ylimpään johtoon ei nostettu yhtään prinssien klikin edustajaa, mutta klikki on hyvin edustettuna valtionyrityksissä ja talousinstituutioissa. Yksi merkittävimmistä klikin edustajista on Kiinan kehitys pankin johtaja Chen Yuan.

teet juontavat juurensa hänen nuoruuden kokemuksestaan maaseudun työprikaatista kulttuurivallankumouksen ajalta.

Xi on valmistunut arvostetusta Tsinghua-yliopistosta, jossa hän luki pääaineenaan kemiantekniikkaa. Ennen nykyistä varapresidenttikauttaan hän toimi puoluesihteerinä kahdessa erilaista kehitysstrategiaa noudattaneessa maakunnassa Fujianissa ja Zhejiangissa.

Fujianissa puolue houkutteli tehokkaasti ulko-kiinalaista ja kansainvälistä pääomaa, tietotaitoa ja teollisuutta maakuntaan. Zhejiangissa puolue keskittyi paikallisen yrittäjyyden edistämiseen. Lisäksi Xi toimi vuonna 2007 puoluesihteerinä Shanghaissa, missä puolueen tehtävänä on tukea valtionyrityksiä ja houkutella kaupunkiin nimekkäitä monikansallisia yrityksiä.

Eräiden lausuntojen perusteella Xi voidaan tulkita *bismarckilaiseksi leninistiksi*. Tämä käsite viittaa joiden-

Xin toimintaa ei näytä ohjaavan selkeästi määriteltävissä oleva poliittinen ideologia

Xi Jinping

Kuva: Lehtikuva Oy.

kin kiinalaisten poliitikkojen ja nationalististen tutkijoiden näkemyksiin siitä, että Kiinan pitää bismarckilaisittain vahvistaa valtiota, armeijaa ja valtionyrityksiä, mutta samalla leninistisessä mielessä säilyttää asemansa vallan keskiössä.

Xihin on kuitenkin vaikea lyödä yksioikoista bismarckilaista leimaa. Hän on tukenut ulkomaisia investointeja, ja hänellä on henkilökohtaisia suhteita ulkomaisiin yrittäjiin ja yrityksiin. Etenkin Zhejiangissa toimiessaan Xi tuki julkisesti yrittäjähenkistä toimintaa. Samalla hän kuitenkin toimi ”leninistisesti”, ja palautti puolueosastot yksityisiin yrityksiin.

Xin talouspoliittisia näkemyksiä on vaikea kiteyttää, sillä hänen toimintaansa ei näytä ohjaavan yksi selkeästi identifioitava poliittinen suuntaus tai ideologia. Voimme päätyä varsin vastakkaisiin tulkintoihin, kun tutkimme hänen aikaisempia puhteitaan tai harjoitettua talouspolitiikkaa. Tämä on selkein osoitus kiinalaisen poliittisen järjestelmän muutoksesta kohti joustavaa ja reagoivampaa politiikkaa, jossa poliitikot eivät sido toimintaansa periaatteellisiin puolueohjelman kaltaisiin julistuksiin, ja samalla puolueen valta säilytetään koskemattomana.

4.2 Idealistinen Li Keqiang

Li Keqiang (s. 1955) on huomattavasti vaatimattomammasta taustasta kuin Xi Jinping. Hänen isänsä toimi paikallistason puoluevirkaileijana Sisä-Kiinassa, ja Li itse työskenteli kulttuurivallankumouksen aikana maaseudulla. Li on valmistunut juristiksi Pekingin yliopistosta.

Kiinan poliittisessa järjestelmässä Li kuuluu niin sanottuun nuorisojärjestöklikkiin. Hän liittyi kommunistisen puolueen nuorisojärjestöön vuonna 1982 ja työskenteli nykyisen presidentin Hu Jintaon alaisuudessa.

Litä pidetään leimallisesti sisämaan miehenä, vaikka hän on työskennellyt myös Liaoningin rannikko-maakunnassa. Viime vuosina Li on nostonut toistuvasti esille sisämaan kehittämiseen liittyviä haasteita. Tämä politiikka sai alkunsa hänen toimiessaan Henanin maakunnan kuvernöörinä.

Nuorisojärjestön klikki

Nuorisojärjestön klikki (tuanpai) on prinssien klikin ohella toinen perinteinen ryhmä Kiinan poliittisessa järjestelmässä. Klikkiin kuuluvat etenevät poliittisella urallaan kommunistipuolueen sisällä, ensin nuorisojärjestössä. Klikin merkittävien edustajia on nykypresidentti Hu Jintao.

Li Keqiang

Kuva: Wikipedia Commons/Sebastian Derungs, World Economic Forum.

Sekä Henan että Liaoning ovat suhteellisen kehittymättömiä maakuntia. Niiden taloutta määrittelevät suuret valtiolliset teollisuus- ja kaivosyritykset. Maakuntien sosiaaliset ja poliittiset haasteet ovat monimutkaisia.

Li kehitti maakuntien taloutta uusimalla infrastruktuuria. Vastuullisena poliitikkona hän koki, että puolueella on keskeinen rooli paitsi teollisuusrakenteen uudistamisessa myös sosiaalisten ongelmien ratkaisemisessa. Maakuntavuosiensa jälkeenkin Li on ajanut voimakkaasti sisämaan kehittämistä sekä vaatinut tasapainoisempaa ja tasa-arvoisempaa yhteiskunnallista talouspolitiikkaa.

Kiinan poliittisessa kentässä Lin voidaan katsoa kuuluvan *marxilaisiin idealisteihin*. Tämän ryhmittymän päämääränä on toteuttaa etäisesti pohjoismaista hyvinvointimallia muistuttavaa idealistista politiikkaa, jossa valtionyritysten voittoja kanavoidaan työllistämiseen, sosiaaliturvan kehittämiseen sekä rikkaiden ja köyhien tuloerojen vähentämiseen.

4.3 Luvassa maltillisia uudistuksia

Vielä meillä on enemmän kysymyksiä kuin selkeitä vastauksia siitä, miten Xi ja Li tulevat ratkaisemaan Kiinan taloushaasteet. Todennäköistä on, että uudistukset Kiinassa jatkuvat, mutta varmuutta ei ole siitä, miten tuleva johto painottaa jo aloitettujen uudistusten toteuttamista.

Kun uudet johtajat eroavat taustoiltaan ja kokemuksiltaan toisistaan, voidaan odottaa, että he tuskin ryhtyvät radikaaleihin linjanmuutoksiin. Todennäköisesti luvassa on siis maltillisia, vähittäisiä uudistuksia. Niiden puolesta puhuu sekin, että talou-

den ja yhteiskunnan ongelmat ovat niin monimutkaisia, että suuret ja äkilliset linjamuutokset olisivat puolueen kannalta vaarallisia.

Kun uutta johtokaksikkoa arvioidaan kokonaisuutena ja roolituksen kannalta, on selvää, että Xin odotetaan olevan parivaljakosta ”leninistisempi” ja poliittisesti tiukempi hahmo. Pääministeriksi nousevan Lin rooli on huomattavasti pehmeämpi, ja hänen päämääränään näyttää olevan Sisä- ja Koillis-Kiinan kehityksen edistäminen.

Johtokaksikon tähänastisista puheista ja toimista on vaikea identifioida selkeää kantaa siihen, miten he tulevat ratkaisemaan globaalin kilpailun kannalta keskeisen kysymyksen puolueen ja talouden välisestä suhteesta. Siksi kannattaa seurata, miten parivaljakko suhtautuu nykyjohdon aloittamiin asteittäisiin uudistuksiin, joiden kokonaisvaltainen toteuttaminen murtaisi puolueen ylläpitämisen talouslennakkeen.

Puolue on jo kokeilumielessä vapauttanut pääomaliikkeitä Hongkongin ja Manner-Kiinan välillä sekä sitoutunut Kiinan yuanin asteittaiseen vapauttamiseen. Lisäksi kiinalaisyrittäjille on annettu mahdollisuus käydä suoraa ulkomaankauppaa ja tehdä suoria ulkomaansijoituksia yuaneissa. Kiina on myös tehnyt finanssikriisin jälkeen 15 maan kanssa valuutanvaihtosopimuksen.

Jos uusi puoluejohto jatkaa ja laajentaa näitä uudistuksia, se johtaa siihen, että pitkällä aikavälillä puolue luopuu talouden hallinnasta. Käytännössä puolue siis purkaisi pääomamarkkinoiden rajoitteet, antaisi kor-

kotason määräytyä markkinoilla ja tekisi yuanista vapaasti vaihdettavan valuutan. Näin laajojen uudistusten toteu-

Uuden johdon menestyminen riippuu siitä, saako se riittävästi liittolaisia puolueen ylimpiin elimiin ja maakuntatasolle

tukseen puolue lähtee aikaisintaan, kun Kiina on saanut tasapainotettua taloutensa, noussut maailman suurimmaksi taloudeksi ja yuan on dollarin rinnalla toinen maailmankaupan vaihtoväline.

Lyhyemmällä aikavälillä uudelta johtokaksikolta voidaan odottaa avauksia sosiaaliturvajärjestelmän kehittämistä. Puoluejohto on tietoinen siitä, että kotimaisen kysynnän elvytystoimet ovat olleet riittämättömiä ja poliittinen paine sosiaaliturvan rakentamiseen on kasvussa.

Lisäksi tulevan pääministerin Lin tiedetään kannattavan sosiaaliturvan parantamista. Koska yhdenmukaisen ja toimivan sosiaaliturvan rakentaminen Kiinan kokoiseen maahan on valtava prosessi, on to-

dennäköistä, että uusi johto etenee asiassa paikallisten kokeilujen avulla.

Ylipäätään se, miten Xi ja Li kykenevät vallassa ollessaan toteuttamaan omia poliittisia linjauksiaan riippuu siitä, saavatko he riittävästi liittolaisia ja samalla tavalla ajattelevia johtajia puolueen ylimpiin elimiin. Johtokaksikko tarvitsee tuekseen oman poliittisen tukiverkoston, joka vaikuttaa maakunnissa asti.

5. Alueelliset kehitysmallit ja nousevat johtajat

Kiina on toteuttanut alueellisiin kokeiluihin perustuvaa uudistusstrategiaa aina 1980-luvulta asti. Kun maa hakee nyt uutta suuntaa vallanvaihdoksessa, on syytä tarkkailla aluetasoilla toteutettuja uudistuksille.

Aluemalleilla on suurempi merkitys Kiinassa kuin yleensä ymmärretään. Yleensä lännessä tarkkailijat ovat sortuneet tulkitsemaan aluemallit kokeiluluontoiseksi ”ylitetään joki astinkiviä kosketellen”-strategiaksi, joka koskee lähinnä erityistalousalueita tai teknologiapuistoja. Laajimmillaan kyse on kuitenkin jopa maakuntien laajuisista kehityslinjauksista, jotka ovat myös myöhemmin henkilövalintojen kautta vaikuttaneet koko Kiinan uudistuspolitiikkaan. Aluemallien analyysin tekee haastavaksi se, että paikallistahot eivät yleensä raportoi kehityslinjauksiaan julkisuudessa, mutta silti toteuttavat niitä.

Keskeisiä kehitysmallia tarkastelemalla voimme hahmottaa uuden johtokaksikon alueellista tukiverkkoa ja huomioida maakuntatason nousevien johtajien mallit osana laajempaa poliittista vallanvaihdosta. Maakuntatason puoluesihteerit kamppailevat pääsystä Kiinan poliittiseen ytimeen eli pysyväiskomiteaan. He pyrkivät parantamaan asemaansa nimityskilpailussa korostamalla johtamiensa alueiden erityispiirteitä ja saavutuksia.

Tällä haavaa mielenkiintoisimmat aluemallit ovat Guangdongin provinssi, Chongqingin itsehallinnollinen kaupunki ja Shanghaiin naapuriprovinssit Jiangsu ja Zhejiang (kuvio 4). Näillä alueilla vaikuttavat to-

Alueelliset kehitysmallit
Maakuntiin alkoi syntyä toisistaan eroavia talouden kehitysmallia 1980-luvulla. Talousuudistukset ja muutuneet budjettikäytännöt olivat lisänneet maakuntien budjettipaineita, ja Peking käski maakuntia luomaan itse tulonsa. Osa maakunnista ja aluetasoista lähti kehittämään omia talouslinjauksiaan, ja osa seurasi tiukemmin Pekingin ohjeistuksia.

	Guangdong	Chongqing	Jiangsu	Zhejiang
Väestö, milj.	104	32	78,6	54,4
BKT, mrd. USD	680	117	612	410
BKT/asukas, USD	6 610	4 080	7 810	7 640
Käytettävissä oleva tulot henkeä kohti/vuosi				
– kaupungissa, USD	3 800	2 700	3 600	4 300
– maaseudulla, USD	1 250	830	1 400	1 700
Ulkomaankauppa, mrd. USD	785	12,4	466	139
– vienti, mrd. USD	453	7,5	271	101
– tuonti, mrd. USD	332	4,9	195	38
Suorat ulkomaiset investoinnit, mrd. USD	20,3	6,3	28,5	11,0

Tiedot vuosilta 2010 ja 2011.

Lähteet: maakuntien tilastoviranomaiset, zh.wikipedia.org.

dennäköisimmät tulevan pysyväiskomitean jäsenet, jotka voivat nousta ratkaisevaan poliittiseen asemaan uuden johtokaksikon aikana.

Suurin osa Kiinassa toimivista ulkomaisista yrityksistä on sijoittunut Guangdongin ja Jiangsun maakuntiin. Suomalaisyrietyksetkin ovat pääsääntöisesti sijoittuneet näihin kahteen maakuntaan, jotka ovat pitkälti määrittäneet suomalaisten mielikuvaa kiinalaisesta liiketoimintaympäristöstä.

5.1 Talousuudistusten kehto Guangdong

Kiinan rikkain maakunta Guangdong on maan talousuudistusten kehto ja toiminut usein koko maan talousuudistusten suunnannäyttäjänä. Toisinaan Peking on pitänyt maakunnan harjoittamia uudistuksia liian radikaaleina ja itsenäisinä.

Guangdongin aluemallia luonnehtii talouden kehittämisen ulkomaisten sijoitusten ja vientivetoisen teollisuuden varassa. Maakunta on panostanut vahvasti kansainvälisen tietotaidon houkuttelemiseen.

Etenkin Helmijoen suisto sekä Shenzhenin ja Dongguanin kaupungit ovat kasvaneet 30 vuoden aikana kulutus- ja elektroniikkateollisuuden maailman-

Alueen kilpailukykyä heikentävät voimakkaasti nousseet työvoimakustannukset

Guangdongia on vuodesta 2007 johtanut puoluesihteerin Wang Yang (s. 1955). Wang on pyrkinyt muokkaamaan alueen talousrakennetta kohti kestävämmän kehityksen toimintamalleja ja innovatiivista taloutta.

Wang edustaa kiinalaisessa poliittisessä kentässä uudistusmielistä siipeä. Saavuttuaan Guangdongiin hän pyrki tekemään maakunnasta johtavan esimerkin politiikan uudistuksissa. Hän puhui toistuvasti ideoiden vapauttamisesta, mutta esimerkiksi hänen ehdotamat vaalikokeilut tyrmättiin liian radikaalina.

Finanssikriisin yhteydessä Wang paljasti markkina-liberalistisen kantansa toteamalla vastoin Pekingin poliittisten suojelijoidensa presidentti Hun ja pääministeri Wenin määrittämää linjaa, että yrityksiä ei pitäisi ryhtyä pelastamaan valtion rahalla.

Laajalti huomiota saanut mielenosoitus Wukan-tylässä loppuvuonna 2011 oli muodostua Wangin kompastuskiveksi. Hän kuitenkin onnistui osoittamaan edistyksellisyytensä ja ratkaisemaan maankäyttöoikeuksia ja korvauksia koskeneen kiistan rauhanomaisesti.

tehtaaksi. Tänäkin alueen kilpailukykyä syövät voimakkaasti nousseet työvoimakustannukset.

Taustoiltaan Wang kuuluu nuorisojärjestö-kliikkiin. Hänen pahimpana poliittisena kilpailijanaan pidettiin pitkään Bo Xilaita, joka johti Chongqingin maakuntaa.

5.2 Yksityisyritystä tukeva ”uusmaolainen” Chongqing

Sisä-Kiinassa Sichuanin provinssissa sijaitseva Chongqingin itsehallinnollinen kaupunki joutui kansainvälisen huomion kohteeksi maaliskuussa, kun kaupungin puoluesihteerin Bo Xilai menetti asemansa maaliskuussa. Prinssien klikkiin kuuluva Bo oli aiemmin ollut vahva ehdokas pysyväiskomiteaan.

Bon syrjäyttäminen oli erittäin merkittävä poliittinen siirto. Kansainvälinen lehdistö arvioi, että taustalla oli Bon liiallisuuksiin mennyt maolaisten vallankumouslaulujen ja retoriikan harjoittaminen sekä yksityisyritystä syrjivä politiikka. Jälkimäinen tulkinta oli hätiköity, sillä tilastojen ja tarkkailijoiden mukaan kaupungissa tuettiin erittäin aktiivisesti yksityisyritystä, ennen kaikkea mikroyrityksiä.

Erottamisen taustalla oli todennäköisesti useita syitä. Voi olla, että tuleva puoluejohto halusi antaa esimerkin muille tuleville johtajille siitä, että kiinalaisessa poliittisessa järjestelmässä ei sallita Bon tapaista median ja julkisuuden kautta tapahtuvaa politikointia.

Bon aikana (2007–2012) Chongqing koki suuria muutoksia. Kaupunki oli pitkään huonossa maineessa korkean järjestäytyneen rikollisuutensa vuoksi, kunnes rikollisuus kitkettiin ja taloutta alettiin kehittää houkuttelemalla ulkomaisia investointeja sekä tuemalla paikallista yritysyritystä. Chongqingiin perustettiin erityistalousalue, jonka tavoitteeksi asetettiin pitkälle jalostettujen tuotteiden tuottaminen sisämarkkinoille ja vientiin.

Bon radikaalein poliittinen uudistus on se, että kommunistiselta puolueelta riisuttiin nimitysvalta. Kaupungin valtionyritysten, laitosten, puolueen ja viranomaisten johtovalinnat alettiin tehdä meriittien pohjalta, ei poliittisia kytköksiä tai henkilökohtaisia suhteita painottaen. Tämä uudistus saattoi olla yksi raskauttava tekijä Bon erottamisessa.

Nyt Chongqingin yksityisyritystä tukevan aluemallin tulevaisuus on uuden puoluesihteerin Zhang Dejiangin (s.1946) käsissä. Zhang on politbyroon jäsen ja varaministeri sekä potentiaalinen ehdokas pysyväiskomiteaan.

Yksityisyritystä tukeneen mallin tulevaisuus on uuden puoluesihteerin käsissä

Zhang tunnetaan puolueuskollisena, mutta ei kovin uudistusmielisenä poliitikkona. Hän on aikaisemmin työskennellyt puoluesihteerinä yksityisyrittäjyyttä tukevassa Zhejiangissa sekä Guangdongissa.

5.3 Keskusjohtoinen Jiangsu ja yrittäjyyttä tukeva Zhejiang

Jiangsu on Shanghain pohjoispuolella oleva rannikko-maakunta, jonka kehitysmalli tunnetaan niin sanottuna Sunan-mallina. Yleensä sitä verrataan Shanghain eteläpuolisen Zhejiangin kehitysmalliin, jota kutsutaan myös Wenzhou-malliksi.

Jiangsu ja Zhejiang lähtivät jo Kiinan talousuudistuksen alkuvaiheessa organisoimaan talouttaan ja talouskasvuun eri tavoin. Nyt vuosikymmeniä myöhemmin on selvää, että eri linjaukset ovat synnyttäneet hyvin erilaiset liiketoimintaympäristöt.

Jiangsun maakunta lähti jo varhaisessa vaiheessa noudattamaan Pekingin kehityslinjaa eli uudistamaan ja tukemaan avokätisesti suuria valtionyrityksiä.

Molemmilla maakunnilla on ehdokkaat nousemassa puolueen pysyväiskomiteaan

Lisäksi maakuntaan perustettiin joukko erityistalousalueita, joihin houkuteltiin ulkomaisia investointeja ja yrityksiä. Jiangsun maakunnan Sunan-malli muistuttaa siis pienoisikoossa olevaa keskusjohtoista taloutta.

Zhejiangin maakunnassa taas ryhdyttiin tukemaan paikallista yksityisyrittäjyyttä rahoituksellisin ja poliittisin päätöksin. Wenzhoulaisen liiketoimintakulttuurin luonteenomaisina piirteinä ovat nopeus, sitkeys, riskinotto ja itsenäisyys.

Molemmilla maakunnilla ja niiden kehitysmalleilla on omat ehdokkaat nousemassa puolueen pysyväiskomiteaan: Presidentiksi nouseva Xi Jinping oli vuodet 2002–2007 Zhejiangin puoluesihteerinä. Jiangsun ehdokas pysyväiskomiteaan on Li Yuanchao (s.1950), joka on vaikuttanut maakunnassa puoluesihteerinä.

Nuorisojärjestön klikkiin kuuluva Li on johtanut Kiinan kommunistisen puolueen organisaatio-osastoa vuodesta 2007. Hän on puolueessa erittäin vaikutusvaltainen henkilö ja asemansa puolesta myös politbyroon jäsen.

Litä pidetään hyvin puolueuskollisena, mutta uudistusmielisenä poliitikkona. Hän on suosittu myös kansan parissa. Maakunnan puoluehallituksessa Li otti käyttöön muun muassa demokraattisia äänestysprosesseja. Puoluesihteerinä ollessaan hän piti myös tiiviisti yhteyttä kansainväliseen yritysmaailmaan ja poliitikkoihin.

6. Lineaarinen kehitys tiensä päässä

Kiinan uusi puoluejohto saa hallittavakseen maan, jonka lineaariselta vaikuttava kehitys on tullut tiensä päähän. Kiinan tähänastista kehityspolkua voidaankin verrata nopeasti etenevään säteeseen, joka nyt prismaan osuessaan taittuu eri suuntaan sinkoutuvaksi värikirjoksi.

Pirstoutuneen värikirjon hallitseminen on yhä haastavampaa ja on ilmeistä, että sitä ei enää saada koottua yhdeksi yhtenäiseksi säteeksi. Puolueella ei ole yhtä selkeää linjaa tai yhtä karismaattista johtajaa, joka kykenisi hallitsemaan tätä hajoavaa todellisuutta.

Kommunistinen puolue on tietoinen näistä haasteista. Ensimmäistä kertaa Kiinan uudistushistorian aikana valtaan nostetaan henkilö- ja työhistorialtaan täysin vastakkaisista kokemusmaailmoista tulevat ihmiset.

Se miten tuleva johtokaksikko onnistuu tehtävässään, riippuu ennen kaikkea tulevan kollektiivisen johdon kokoonpanosta ja heidän kyvystään tehdä pitkäjänteisiä poliittisia ratkaisuja yhä haastavammista ja monimutkaisemmista asiakokonaisuuksista. Vielä meillä on käsissämme enemmän kysymyksiä kuin vastauksia.

Tulevan johdon akuutein haaste on sisäpoliittinen. Sen on pikaisesti hoidettava finanssikriisin elvytyspaketin aiheuttama paikallishallinnon ylivelkaantumisen. Kyse on päätöksen poliittisten ja taloudellisten seurausten arvioinnista: puolueen on pelastettava lainoja tarjonneet rahoituslaitokset, mutta samalla ojentettava niitä ilman, että ne menettävät toimintakykyään.

Toisaalta yksipuoluejärjestelmän rakenne asettaa myös rajoitteensa – puolueen johto tai alueella asuvat kansalaiset eivät voi vaatia ylivelkaantuneisuuden aiheuttaneita päättäjiä poliittiseen vastuuseen teoistaan ilman, että järjestelmän rakenne kyseenalaisuusi. On todennäköistä, että siivotessaan sotkua Peking uhraa joitain yksittäisiä aluetason poliitikkoja.

Pidemmän aikavälin haasteista keskeisimpiä ovat puolueen ja talouden välisen suhteen kehittyminen, talouden rakennemuutoksen ja laadullisen käänteen ongelmat ja sosiaaliturvanjärjestelmän rakentaminen.

Viime vuosina puolueen ja valtion rooli taloudessa on vahvistunut merkittävästi. Puolueen tulevan johtokaksikon puheiden analyysi ei vielä anna selkeää ku-

Puolueella ei enää ole yhtä selkeää linjaa tai yhtä karismaattista johtajaa

vaa siitä, miten he suhtautuvat tähän globaalin talouden kannalta yhä keskeisempään ilmiöön.

Yksi tapa pyrkiä hahmottamaan tulevia ratkaisuja on seurata, mitä henkilövaihdoksia uusi johto tekee keskeisiin talouslinnakkeen yrityksiin ja organisaatioihin. Huomiota kannattaa kiinnittää myös siihen, vahvistuuko valtionyritysten johtajien edustus puolueen kansalliskongressissa ja keskuskomiteassa.

Lisäksi kannattaa seurata, miten uusi puoluejohto suhtautuu jo aloitettuihin rahoitusmarkkinuudistuksiin, kuten kokeiluihin avata pääomamarkkinoita. Uudistusten kokonaisvaltainen läpivieminen tarkoittaisi sitä, että puolue purkaisi pääomamarkkinoiden rajoitteet, korko alkaisi määräytyä rahoitusmarkkinoilla ja yuanista tulisi vapaasti vaihdettava valuutta. Toteutuessaan nämä muutokset murtaisivat täysin puolueen nykyisenkaltaisen talouslinnakkeen, eikä ole todennäköistä, että puolue alkaa nopeasti heikentää asemaansa.

6.1 Alueellinen eriytyminen jatkuu

Pekingin on kyettävä vähentämään Kiinan riippuvuutta globaaleista markkinoista lisäämällä kotimaista kysyntää. Tavoitteena on samalla siirtyä määrällisestä kasvusta laadulliseen kasvuun ja kohti kestävää kehitystä.

Siksi kannattaa seurata, miten tuleva pysyväiskomitea suhtautuu eri alueilleihin ja mitä valtakunnallisia sekä alueellisia sosiaaliturvajärjestelmiä puolue lähtee kehittämään. Pitkällä aikajänteellä tärkein yksittäinen kysymys on, miten eri ratkaisumalleja edustavat henkilöt ja ryhmittymät saavat parhaiten äänensä kuuluviin pysyväiskomiteassa.

Koko talousmallin siirtäminen määrästä laatuun on erittäin haastava prosessi. Yhtenä onnistumisen mittarina voidaan pitää sitä, miten suunnanmuutos onnistuu pienemmässä mittakaavassa maakuntatasoilla.

On olennaista seurata, kuinka tehokkaasti keskus hallitus kykenee murtamaan yleisinhimillisen ja institutionaalisen muutosvastarinnan etenkin vientiriippuvaisissa maakunnissa ja kääntämään tämän kolme vuosikymmentä menestystä luoneen toimintamallin sisämarkkinavetoiseksi.

On selvää, että alueellinen eriytyminen tulee Kiinassa jatkumaan. Tämä on puolueen johdon kannalta kaksiteräinen miekka. Peking tiedostaa, että liiallinen keskittäminen ja yhdenmukaistaminen pysäyttää kehityksen ja ruokkii yhteiskunnallista levottomuutta. Liiallisen eriytymisen riskinä taas on provinssien poliittisen ja taloudellisen vallan kasvaminen.

Peking on kuitenkin sallinut ja jopa kannustanut eri alueita, provinssia ja itsehallinnollisia kaupunkeja kehittämään omaperäisiä ratkaisuja organisoida talouttaan ja yhteiskuntiaan. Riskeistä huolimatta alueelliset mallit ovat elimellinen osa kiinalaista talouspoliittista ajattelua. Ne ovat osoittautuneet tehokkaiksi keinoiksi ratkaistaessa paikallisia kehitykseen liittyviä haasteita.

6.2 Työvoimakustannukset nousevat

Alueellisten kehitysmallien tuntemisessa piilee myös suomalaisen liiketoiminnan tuleva menestyksen siemen Kiinassa. Perinteiset stereotyyppien leimaamat kansallistason analyysit tai monoliittisen ja muuttumattoman kuvan tarjoavat konfutselaiset liiketalouskulttuurijäsentelyt eivät tarjoa silmälaseja nähdä keskusjohdon ja eri instituutioiden toiminnan eroja.

Tulevan johdon talouspoliittiset linjaukset vaikuttavat tietysti suoraan maassa toimivien suomalaisyritysten toimintaympäristöön. On odotettavissa, että tuleva johto jatkaa ja syventää ulkomaisen pääoman ja tietotaidon houkuttelua maahan.

Samalla ylin johto tulee priorisoimaan tiettyjä sektoreita ja vastaavasti vaikeuttamaan kansallisiin säädöksiin toisten sektoreiden toimintaa. Tulevat poliittista tukea saavat kasvualat liittyvät kestävään kehitykseen, ympäristönsuojeluun ja energiasäästävien ratkaisujen kehittämiseen, kuten viimeisimmässä viisivuotisohjelmassa todetaan.

Kiina on myös suojellut kansallisiin säädöksiin joitain teollisuudenalojaan, kuten lääketeollisuutta. On todennäköistä, että se tulee vastaisuudessaakin suojelemaan tarpeelliseksi katsomiaan aloja.

Kiinan nopeasti etenevä kaupungistuminen tarjoaa suomalaisyrityksille runsaasti mahdollisuuksia. Toisaalta tuotantointensiivisten alojen kilpailuetu kapenee, kun työvoimakustannukset nousevat ennen kaikkea rannikkomaakunnissa. Työvoimakustannukset ovat nousseet rannikkomaakunnissa keskimäärin 30 prosenttia viimeisen kahden vuoden aikana.

Jos Kiinan talouden rakennemuutos onnistuu ja kotimainen kysyntä vahvistuu, suomalaisten yritysten menestysmahdollisuudet maassa kasvavat. Onnistunut rakennemuutos kasvattaisi entisestään kulutuskykyistä keskiluokkaa ja siten avaisi kuluttajamarkkinoille suuntaaville suomalaisyrityksille ainutlaatuisia mahdollisuuksia.

Työvoimakustannukset ovat nousseet 30 prosenttia kahden viime vuoden aikana

Kirjallisuus

After Bo Xilai, Which Way Is China's Red Ferrari Headed?,
Bloomberg 22.3.2012, www.bloomberg.com

Asia Times <http://www.atimes.com/>

Caijing (kiinalainen talouslehti) <http://www.caijing.com.cn/>

China's property market: Protecting the middle class, The Economist 3.2.2012, www.economist.com

Chinese Official Met With U.S. Diplomats at Consulate Before Taking Leave, Bloomberg News 9.2.2012, www.bloomberg.com

Chongqingin päivälehti http://cqrpaper.cqnews.net/cqrb/html/2012-03/28/node_124.htm

Chongqingin kaupungin kommunistisen puolueen puoluekoulu,
<http://www.cqdx.gov.cn/>

Chongqingin kaupunginhallitus <http://www.cq.gov.cn/>

Chongqingiläinen uutispalvelin <http://www.cqnews.net/>

Guangdongin maakuntahallitus <http://www.gd.gov.cn/>

Guangdongin maakunnan kommunistisen puolueen puoluekoulu
<http://www.gddx.gov.cn/>

Forsythe, Michael (2011) China's Spending on Internal Police Force in 2010 Outstrips Defense Budget, Bloomberg 6.3. 2011
<http://www.bloomberg.com>

Hiltunen, Anna-Kaisa (2012) Kiina käymistilassa, Ulkopoliittika 1/2012 http://www.ulkopoliittika.fi/article/957/kiina_kaymistilassa/

Infighting by Chinese Leaders on Display, The New York Times 16.3.2012 <http://global.nytimes.com/>

Jiangsun maakunnan kommunistisen puoleen keskusjärjestö
<http://www.zgjssw.gov.cn/>

Jiangsun maakuntahallitus <http://www.zjdx.gov.cn/index.htm>

Kiinan oikeusministerin raportit kansankongressin vuosittaisissa kokouksissa <http://www.npc.gov.cn/>

Nanfang zhoumo (guangdongilainen kriittinen päivälehti)
<http://www.infzm.com/>

New Layers of Intrigue in Chinese Political Scandal, The New York Times 9.3.2012 <http://global.nytimes.com/>

Utopia-sivut (kiinalaisen uusvasemmistolaisten tutkijoiden kotisivut) <http://www.wyzxx.com/Index.html>

Wang Lijun under investigation: CPPCC spokesman, Global Times 15.3.2012, www.globaltimes.com

Want China Times (taiwanilainen Manner-Kiinaa käsittelevä uutispalvelin) <http://www.wantchinatimes.com/news-idx.aspx?MainCatID=11>

Wukan challenges party line on democracy, The Financial Times 13.2.2012 <http://www.ft.com/intl/world/asia-pacific/china>

Elinkeinoelämän Valtuuskunta

Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVA on vuonna 1974 perustettu elinkeinoelämän think tank, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA on Suomen merkittävin kohtaamispaikka ja verkosto elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajille. EVAlla on myös keskustelijan, haastajan ja unilukkarin rooli suomalaisessa yhteiskunnassa. Think tankille tyypillisesti EVAn tunnusmerkkinä on analyttisyys ja tarvittaessa provokatiivisuuskin.

EVA selvittää ja arvioi yrityksille ja koko suomalaiselle yhteiskunnalle tärkeitä kehityssuuntia. Rajut ja nopeat kansainväliset muutokset asettavat koko yhteiskunnalle ja yritysten toiminnalle painavia vaatimuksia. EVAn tavoitteena on ajankohtaisen tiedon tuottaminen vallitsevista ilmiöistä sekä tuoreiden näkökulmien saattaminen yleiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun. Suomen rooli kansainvälisessä toimintaympäristössä ja suomalaisten hyvinvoinnin ja kilpailukyvyyn kehittäminen ovat keskeisiä kysymyksiä EVAn toiminnassa. Elinkeinoelämän omassa piirissä EVA pyrkii aikaansaamaan jatkuvaa keskustelua yritysten muutostarpeista.

Lisätietoja: www.eva.fi

Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVAn julkaisemat EVA analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat toimenpide-ehdotuksia. Analyysien kirjoittajat vastaavat esitetystä mielipiteistä, jotka eivät välttämättä edusta EVAn kantaa.

Analyysit ovat ladattavissa EVAn kotisivuilta www.eva.fi.